andeks andis, ehk kül mõningade teud nende hulgast „kui mõegad Tema südamest olid läbikäinud;“ — armastada, tänulik olla nende wasta, kes Teda olid armastanud, Tema mälestust ika armastama ja austama saawad.

Pärast seda kui abikaasa lapsed ja lastelapsed Temast olid õnnistatud saanud, kutsus Ta kindral-adjutanti krahw Orlowi, nõnda kui keiserliko hoowi- ja sõa ministri, kes parajalt palees olid, oma woodi ette, tänas neid teenistuse eest ja andis oma järel-tulijalle käsku Tema nimel teisi ministrid tänada, niisamoti Karde-, maa- ja mere sõawäge ja iseäranis wahwasüdamega Sewastopoli linna warjajaid *). Ka oma ligemaid teenrid ei unustanud Tema mite, niisama wähe neid sõariistade kandmise al halliks läinud palee-krenadirjsi: neid kõiki õnnistas Tema, igaühele ütles Ta mõne lahke sõna. — Sellepeale küsis Tema lahke näuga arsti kääst: „Milal arwate mind teenistusest lahti peasta? Ma arwan, milal saab se lõppema?“ — „Ei weel mite sedamaid,“ kostis arst. — „Kas ma saan oma meelemõistust ärakautama?“ küsis Keiser. — „Ma loodan, Majestät, kõik saab pehmest ja ellast tulema,“ wastas arst. Ika oli piinatawa tundmusega Keisrit mõte täitnud, meelemõistust ärakautada.

*) Seda isa tahtmist täitis walitseja Keiser juba teisel pääwal enne Manifesti lugemist, mis läbi Ta kuulutas, et Ta oma esiwanemate auujärje peale saanud.



Weel wiimsel jumalagajätmise kaisutusel ütles siit ilmast lahkuja oma troonipärijale: „Mina olesin „soowinud, kõik waewatäiet, kõik raskust enda peale „wõtes, Sulle ühe rahuliku, korraliste seatud, õnne-„liku riiki päranduseks jäta. Aga teistwiisi on taewa „Isa tahtmine olnud. Nüüd lähen ma ära, Wene-„maa eest, Teie eest palwetama. Wene-maa järel „armastasin ma teid enam kui kõiki siin maailmas.“

Kui pihi-isa Tema soowimist mööda surmatunni palweid luges, kuulas Tema niisama teraselt kui neid enne pihtimist loetud palweid, — lõi mitukorda risti rinna ette ja lõpetusel pihi-isalt jumalaga jätes, wautas Keiser preesterliku risti pihi-isa kaelas oma mokade külge, selle ristilöödud Lunastaja kuju küge, kelle kaisu Tema ihkas minna. Juba ei enam wõi-malikul midagi sõnadega tähendada, näitas Tema kustuwa silmateraga pihi-isale Keiserina ja Trooni-pärijat, otsego oleks tahtnud teda paluda, Neid-tröös-tida, nende eest palwetada. Tema ei lasknud nende käest mite lahti, mõnikord neid weel tasahiljukeste wautates, kunni siis wiimaks, kakskümmend minutid pärast kel kaksteistkümmend lõunal, Nemad seda õrna wautust mite enam ei märkanud, mis ühtlase wiimse südame põksumisega oli lõpenud.

Nõnda oli meist kibedast nutetud Keisri elu-ots. Tema pihi-isa, „se õiglane ja hää mees,“ kuda teda Keiser ühes oma wiimses silmapilgus oli nimetand, — isa Baschanow, kellel seisusse ja ammeti wõli läbi kõik Tema hinge saladused awalikud olid, —